

Evaluatieverslag

Nederlands Inkoopcentrum N.V. (thans Rechterland N.V.)

Inleiding

In de Nota deelnemingenbeleid¹ is het voornemen verwoord de staatsdeelnemingen eens in de vijf jaar te evalueren. Hierbij treft u de evaluatie van N.V. Rechterland (voormalig Nederlands Inkoopcentrum N.V.) aan. Deze evaluatie is opgebouwd uit een korte beschrijving van de onderneming. Borging van het publiek belang, de financieel-economische prestaties en de corporate governance structuur komen slechts beknopt aan de orde omdat alle bedrijfsactiviteiten van NIC zijn verkocht. Er wordt afgesloten met een conclusie.

Historie NIC en publiek kader

In 1990 is de naamloze vennootschap N.V. Nederlands Inkoopbureau (NIC) opgericht als rechtsopvolger van het sinds 1921 opererende Rijksinkoopbureau (RIB). Het oorspronkelijke doel van RIB was een doelmatiger besteding van de overheidsmiddelen door een centrale inkoop. Gaandeweg is zowel het assortiment van aanvankelijk kantoormiddelen uitgebreid als de afnemerskring, aanvankelijk het Rijk, en nadien de lagere overheid en gesubsidieerde instellingen. Vanaf het begin viel RIB organisatorisch onder de minister van Financiën en kwamen de beheerskosten van RIB t.i.v. diens begroting.

De opkomende tendens van overheveling van staatstaken naar de marktsector in de tachtiger jaren liet ook RIB niet onberoerd. Dit gevoegd bij het onvoldoende klantgerichte imago van het RIB leidde destijds in het conceptregeerakkoord 1986 van het tweede kabinet Lubbers tot het voornemen het RIB op te heffen. In het definitieve Regeerakkoord 1986 is vervolgens de beslissing tot verzelfstandiging vastgelegd. Bij deze verzelfstandiging werd destijds wettelijk geregeld dat de Staat aandeelhouder zou zijn in het NIC. De belangrijkste overwegingen tot verzelfstandiging waren hoofdzakelijk van algemene aard zoals versterking van de markt, afslanking van het overheidsapparaat, budgettaire besparingen en deregulering van de interne bedrijfsvoering.

In de MvT van het wetsvoorstel² dat de verzelfstandiging van N.V. NIC mogelijk maakte, werd het voornemen kenbaar gemaakt dat het voorstel een eerste stap naar volledige privatisering zou zijn. Na omzetting van de overheidsdienst RIB in een structuurvennootschap met de Staat als enig aandeelhouder zou te zijner tijd, indien daarvoor voldoende aanleiding bestond, tot afstoting van de aandelen worden besloten. Op dat moment werd ervan uitgegaan dat de aandelen N.V. NIC uiterlijk 5 jaar na verzelfstandiging zouden kunnen worden afgestoten.

Ten tijde van de verzelfstandiging in 1990 was N.V. NIC een rol toebedeeld bij het toen bestaande overheidsinkoopbeleid. Na beëindiging van het interdepartementale coördinatiebeleid op het gebied

¹ Kamerstukken II, 2000-2001, 28156, nr. 1-2

² Kamerstukken II, 1988/1989, 20 983, nr. 3

van inkoop in 1991, ontviel de ratio van aan de wettelijke mogelijkheid voor de minister van Financiën om voor aanschaf van goederen NIC in te schakelen. Zodoende was het ook niet langer noodzakelijk voor de Staat om verplicht aandeelhouder te blijven, zodat de Wet NIC³ uit 1990, in 2000 geheel is ingetrokken⁴.

Verkoopproces

Na intrekking van de Wet NIC is het verkoopproces van NIC gestart. Op dat moment had NIC is een fee-omzet van ca. 20 miljoen euro. Bij NIC activiteiten (NIC BV, NIC Consultancy BV, NIC Rental Services BV en NIC Best Deal BV) werkten op dat moment ruim 200 professionals.

Financiën had het proces vormgegeven conform de gebruikelijke procedure en het had de voorkeur van de Staat en van het NIC om het gehele NIC in één keer te verkopen, om te voorkomen dat sommige delen van het NIC niet direct verkocht zouden worden waarmee onbedoeld extra onzekerheid voor de het NIC en haar werknemers zou bestaan. Uiteindelijk bleek uit de informatieronde dat het bedrijfsonderdeel NIC Finance geen ondernemingsactiviteit was die logischerwijs gezamenlijk met de andere activiteiten kon worden verkocht en is besloten dit onderdeel gescheiden te verkopen aan Fortis.

Op grond van bovenstaande randvoorwaarden bleek Proclare N.V. zich te kwalificeren als koper van de activiteiten van het NIC. Proclare had echter geen interesse in het bedrijfspan van het NIC (Exploitatie B.V.). Derhalve werd afgesproken dat het bedrijfspan niet mee over zou gaan naar Proclare. Omdat de overname van de activiteiten van het NIC door Proclare door zowel het NIC als de Staat als een goede strategische zet worden gezien heeft de Staat aan het NIC zijn goedkeuring verleend voor het aangaan van deze verkooptransactie. De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer is door de toenmalige staatssecretaris van Financiën over deze transactie geïnformeerd⁵.

Hoewel bij deze transactie de Staat zijn aandelen in NIC N.V. niet verkoopt en er derhalve in de strikte zin geen sprake is van privatisering van het NIC, is deze transactie wel een uitvloeisel van het door de Staat in gang gezette proces van privatisering. In materiële zin kan dus wel worden gesproken van privatisering. Immers, de kernactiviteiten van het NIC en haar werknemers gaan over naar de nieuwe entiteit en slechts het bedrijfspan evenals enkele daaraan verbonden werknemers bleven in de holding NIC N.V.

Het bedrijfspan is in juli 2005 met een boekwinst verkocht, maar onder een ontbindende voorwaarde welke nog kan worden ingeroepen. Tevens is in het kader van het verkoopproces de benaming NIC overgegaan naar Proclare zodat de naam van de holding in 2005 is gewijzigd in Rechterland N.V.

Financieel economische situatie

³ Stb. 1990, 25

⁴ Stb. 2000, 319

⁵ brief Fin02-49

Bedrijfsactiviteiten vinden thans niet meer plaats nu deze alle zijn verkocht en geen personeel meer werkzaam is voor NIC N.V. en haar dochters. Feitelijk zijn er nog een tweetal zaken die liquidatie van de holding met haar twee dochtervennootschappen in de weg staan te weten het vervallen van de ontbindende voorwaarde in de verkoopovereenkomst van het kantoorpand, en beëindiging van een nog lopende rechtszaak waarbij NIC gedaagde is.

Corporate Governance

Dit onderwerp speelt heden ten dage nog maar een beperkte rol, maar de Staat heeft, gelijk bij al haar deelnemingen, de rol welke zij als aandeelhouder behoort te hebben. Vanwege de verkoop van alle bedrijfsactiviteiten staan er geen personen meer op de loonlijst en wordt de statutair directeur op urenbasis betaald. De commissarissen, die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de verkoopactiviteiten en de huidige afwikkeling, ontvangen een vaste vergoeding.

Conclusie

De Staat heeft, conform de gestelde criteria, in een zorgvuldig proces de activiteiten van NIC afgestoten en alle bedrijfsactiviteiten incl. personeel ondergebracht bij een geselecteerde marktpartij. De Staat is doende de laatste details af te wikkelen. Voorzien wordt dat de vennootschap met nog twee niet-actieve dochters in 2007 kan worden geliquideerd. Zodra liquidatie heeft plaatsgevonden, zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd conform de Comptabiliteitswet.